

A „KELET“ előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egész szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállás:
Főttér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények ezimzendők.

Az ÉRTÉKESSEB CÍKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Határoz hasábozott gármond sor vagy annál töve 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppell Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstain et Vogler (Wallischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasenstain et Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételi irod Budapesti Szervitátor 5. sz.

Nyitási díjak

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

A kék kocsi.

(?) Az emberi hiúság szomorúan nevetéssé formái közül egyik legkeservesebb jelenség az a kék kocsi, mely Kolozsvár utcáiban az utóbbi napokban úgy szőlván állandóan látható, a mint a kisdokoporsókat az örök nyugalomra szállítja. Sőt a halálunkat möhön leső versengő temetkező-intézetek tulli-czitálva egymást: egyik nagyobb toll-bokrétát rak lovaira, mint a másik, egyik riki-több sujtással cizfrázza ki kocsisát, fullajtárját, mint a többi, csak, az istenért, nehogy észrevétlen jussanak a temetőig s alkalom adtan tudhassa az „üzletet“ kötni szándékozó t. cz. publicum, hová forduljon a legelőnyösebb, jutányosabb és legdiszesebb kiszolgáltatásért!

A dolog e keservesen ironicus oldala mellett még keservesebb az a tény, hogy az ocsmány kék kocsi gyakori igénybevétele egy jelentéssü a romcselő toroklob rohamos terjedésével városunkban s a szülők elszorult szívvel kénytelenek végig nézni nem csak ezt a minden nemesebb érzést sértő pompálkodást, hanem azt a még szomorubb valóságot, hogy a diphteritis járványszerű fellépése és terjedése ellen úgy szőlván semmi sem történik az illetékes közegek részéről.

Annak idején nagy plakátok hirdették a szükséges intézkedéseket, a fertőztelenítés módjait, a hatóság igérvén is, hogy ezeket szigorúan fogja ellenőrizni. Nem igen látjuk semmi nyomát ennek az ellenőrködéseknek, hanem azt igen is látjuk, hogy egyik-másik szerencsétlen polgártársunk házában napokon át ott ékeskedik a gyász-kapudisz, a halottas szobába bucsura jár a bémész kö-zönség, a gyilkos mérge — ha csakugyan ragályos természetű — kényelmes alkalmat nyervén a széthurcoltatásra és újabb áldozatok megejtésére.

De, ha minden utólagos intézkedés, bár a baj tovább terjedésének megállítására, megtörténik is, nem igen valószínű, hogy ez által gyökeres orvoslato nyerénn, mert szak-tekintélyek egybehangzó itelete szerint Kolozsvár talaja kattanyszerű völgymélyi fekvésében, vízparti alacsony berendezésében, nedvességet természetesen továbbterjesztő építkezési anyagában, s főként csatornázatlan talajának a felszínen szétszórótt és elrothadó organikus anyagok által megmérgezett mi-voltában állandó és mindig termékenyebbé váló veteményes kertjét szolgáltatja minden járványos betegségnek, cholérának, diphterisnek, sat.

Városunk felerészén végig vonul egy sokhelyett beboltoztatlan álló pecze-árok, mely-

be feles számu szükség-szék ontja kór-ragá-lyos anyagát; mérnöki szakértelmetlenség netovábbja által vízszintes utcák földszini csatornáiban állandóan fekete-mérges iszap képződik s pestisessé teszi a levegőt; a rend-őrségi hirdetések évenként megjelennek, hogy moslékot, erjedt anyagokat az utcákra eresze-teni nem szabad, de azért nincs utca Ko-lozsvár városában, a melyen állati és nö-vényi rothadó anyagokat bármely pillan-tnban találni ne lehetne! S ha be-benézünk egy-egy nagyobb ház udvarára: a sze-mét-domb, a külön hely tájékára: egy per-czig sem fogunk csodálkozni, hogy a kék ko-csival annyiszor találkozunk, hogy gyászba borult szülők vádjait kell hallanunk s hogy minden gyermekes apa borzadva gondol a holnapra, mely talán a szomorú aratás napja lesz nála is. Most sem a városi hatóság, sem a legközelebbi érdekelt polgárság nem tesz semmit, hanem keleti indolentiával nézi várja a fenyegető vész kimaradhatatlan elkövetkezését!!

Simon Elek polgármesteri székfoglaló-jában elméletileg a szeg fejeire ütött, midőn Kolozsvár csatornázását, mint egyik elődáz-hatatlan teendőt tüntette föl, s a mennyire az orvosi tudomány a járványok ismeretében ez ideig positiv eredményekre birt jutni, be-bizonyított igazsággként tekinthető, hogy a lakások nyílt építése, a jó táplálkozás és le-vegő, a tisztaság és általán az orvos-rend-őri intézkedések mellett a város talaja egyik legfőbb tényezője a halálhozási arányok elő-nyös vagy hátrányos voltának. A talaj pe-dig szükségkép kór-tanya, ha rendszeres csa-tornázás utján az erjedő anyagok gyors le-vezetéséről s állandó vízfolyások által való tisztításáról nem gondoskodunk! Nézzé meg akárki halálhozási statisztikai kimutatásainkat s meg fog győződni, hogy Kolozsvár egy kihaltának indult város!

De honnan venni a pénzt? mikor vilá-gítási szövedék, redoute, katonai laktanyák, utca-kövezés, kövágóhid stb. a mult és jö-vő tökéit már jóformán fölemésztette! Erre azt felelem, hogy a halálos betegség ellen való orvosságra előbb veszek kölcsön-pénzt, mint akármelyikre a fennebbi szükségek kö-zül! S aztán egy positiv javaslattal is szol-gálok, melynek révén legalább egy részét le-betne a költségeknek fedezni.

E sorok írója állami hivatalnok s mint ilyen törvényszerint ment minden községi ro-vataltól, holott társaimmal együtt csak egy életem a községi jótéteményeit: katonatar-tástól való mentességet, világitást, kövezetet, közigazgatást, redouteot, a leendő kövágó-hidat sat, mint a községi rovataltól fizető pol-

gárok. Nem vitázok hivatalnok-társaimmal a fölött, ha méltányos, ha igazságos-e ez a mi legalisált privilégiumunk. — de azt merem reményleni, hogy saját érdekünkét föl-fogva, a rendszeresen keresztülvendő csator-názás költségeihez mindnyájan, szívesen el-vállalunk, iszem tíz évre, mi állami hiva-talnokok is a községi rovataltól fizetést.

Az egészségügyi hivatalnokok fejtsék föl a csatornázás nélkülözhetetlenségét; a pénzügyi hivatalnokok mutassák ki: mennyit tenne e tíz évi önkéntes contributio; az építészeti hivatalnokok dolgozzák ki a csa-tornázás tervét és költségvetését s az összes hivatalnokok, mi, vállaljuk el e tíz évi köte-lezettséget a nemzet népességeért, e derék vendégszerető városért, magunkért, édes gyer-mekeinkért!!

A ki tud: javalljon jobbat, többet — csak azt az ocsmány kék kocsiat ne lássuk *)!!

— Az országgyűlési szabadelvűpárt tegnapielőtti értekezletét Szontagh Pál elnök meg-nyitván, bemutatja Rózsahegy Pál Üdvözlato cím-ű költeményét, melyet a nyug. m. kir. osztály-tanácsos, ki viágtalan, ő Felségeik 25 éves egy-bekelésési jubileumára irt. Ezután tárgyalás alá vétetett a magyar nyelv tanításáról szóló törvény-javaslat, melyet Trefort közoktatási miniszter indoklására az értekezlet általánosságban és be-ható tárgyalás után részleteiben is elfogadott. A tárgyalásban részt vettek: Baross Gábor, Grün-wald Béla, Horváth Gyula, Stojkovic Péter és Tisza Kálmán miniszterelnök.

A trjavaslat tárgyalásának befejeztével az értekezlet véget ért.

A királyi kéziratok.

Ő császári és Apostoli királyi Felsége a kö-vetkező legfelső kéziratot méltóztatott legk. kibo-csátani:

Kedves Tisza!

Több mint harmincz évi uralkodásom alatt, komoly pillanatok mellett sok örömben is osztoz-tam népeimmel, de tisztább és bensőbb örömet alig élvezhettem, mint a legközelebbi mult na-pokban.

*) Nem ajánlhatjuk elég melegen t. mun-katársunk e sorait a városi polgárság s főként a t. hivatalnoki testület figyelmébe! Valóban kö-tésbejött, nemzetünk, jövőnk pusztultását tétlen szemlélőnünk! Itt tennünk kell s azért bizalom-mal kérjük föl a hatóságot, a szakértőket s az érdekelteket — az az egész városunkat — ez eszme fölkarolására, az úgy megvitatására készséggel ajánl-va föl lapunk hasábjait.

Szerk.

— Ezt nagyon is akarom. El fog jöni Klau-dia után, hogy együtt menjenek a vasúthoz?

— El. Holnap reggel tíz órakor itt leszek. Addig nem fog megint engedni valamely újabb sze-zélynek?

— Nem, ígérem, hogy nem. Tehát holnap itt lesz!

Johanna közelebb lépett az ablakhoz, a re-dőny egyik szegletét felemelte s fejét az ablak üvegére hajtva, a távozó Marczel után tekintett. Szemei, miután néhány percig kísérték a sötét-ben tovarobogó kocsi lámpáit, a palota körül üt-tett faszorra tövedtek, melynek sötétlő tömege közé, a bázak lámpáiról visszaverődő világosság, egy-egy fénysugárt vetett; egy férfit vélit a fák árnyékától kiválni s a rácskapu felé közeleitni, ar-czát az ablak felé emelve fel:

— Valjon ő lenne-e? szölt halkán Johanna. Minő esztelen, bolond!

Hirtelen visszakapta fejét az ablaktól, le-bocsátotta a redőnyt s csemetett. Mielte lépett be a hívásra.

— Mondjad a kapusnak, nézze meg, ha jól be van-e zárva minden ajtó.

— Minden este megteszi körutját az ud-varon.

— Mindegy; azért csak mond meg mégis. A mig beszélt, tekintete esetleg a Mielte sűrű fekete hajára esett, melyet a függő lámpa fénye élénken megvilágított, tisztán mutatva kö-zte néhány exzetszál csillogását.

— Öszülz Mielte, tudod-e azt?

— Fájdalom, ugy van asszonyom!

— Oh! bizony yéndülnk, szegény leányom. Azaz kezébe fogta a kétkaru gyertyatartót,

Népeim szeretetének köszönhetem ez örömet! Én és a Királyné mélyen meg vagyunk hat-va az őszinte szeretet és hü ragaszkodás ezen ön-zéstelen nyilvánulása által. Egyesek és egyletek, testületek, községek és hatóságok, minden ország képviselői részéről, a lakosság minden rendű ré-tegeiből, az őszinte öröm megható bizonyítékai s a legszívélyesebb üdvökvánatok lettek Elénkbe tárva.

Büszke vagyok és boldog egyszersmind, czen birodalom népeit saját nagy családomul tekinthet-ni, melynek a napokban Minket környező szere-tében is hatását látjuk ama menyei áldásnak, melyért huszonöt év előtt egybekelésünk alkalmá-val frigyünkre az oltárnál esedtünk, s melyet a Mindenható kegyelmétől eddigi családi boldogsá-gunk és szeretett gyermekeink javára, valamint a haza üdvére tovább is remélünk.

A zajos ünnepélyek elmúltak, de ezen napok halás emléke soha sem fog szíveinkben elhalni. Személyesen és élő szóval a milliók csak kevesei-nek köszönhetünk, hirdesse tehát ön még min-denütt és mindenkinék legbensőbb és legszívélye-sebb köszönetünket.

Kelt Bécsben, 1879. évi április hó 27-én.
Ferencz József, s. k.

Ő császári és Apostoli királyi Felsége leg-kegyelmesebben méltóztatott továbbá a következő legfelső kéziratot kibocsátani:

Kedves gróf Bylandt-Rheidt!

Ezüstmenyegzőm ünnepélye alkalmából in-díttatva érzem Magamat, magánvagyonomból há-romszázötzezer forintnyi tőkét — bankjegyen ka-matozó egységes államadóssági járadék-kötvények-ben — alapítványul felajánlani oly rendeléssel, hogy annak jövedelméből a bernalsi és soproni katonatisai leánynevelő-intézetekben a helyi vi-szonyokhoz képest fokozatosan betöltendő husz, a fischai katonai árvasházban pedig tíz ingyenes helyi költségbe fedeztessék.

E helyek a „Ferencz-József-Erzsébet alapít-ványi helyek“ nevet viselendik, s adományozásu-kat, az Ön javaslatai alapján, Magamnak tar-toz fenn.

Ily helyek betöltése alkalmával Ön hármas-kijelöléseket terjesztend Elém, s az Általam elha-tározott adományozásokat, az adománylevelek ki-állításá végett, miadannyiszor magán- és családi alapjaim igazgatóságával fogja közölni.

A fenti tőkének alap-pénztáráimnál leendő azonnali letétbe helyezésére íránt, amaz alapok igaz-gatóját egyidejűleg kellően utasítottam.

Kelt Bécsben, 1879. évi április hó 21-én.
Ferencz József, s. k.

ORSZÁGGYŰLÉS.

— Ápril 28-kán. —
Az ülés kezdődik d. e. 10 órakor.
Szlávy József elnök bemutatja Nográd-

melyben most gyújtott Mielte gyertyát, oda lé-pett a nagy fali-tükör elé s néhány izben felbor-zolta kezével zilált hajzatának szeszélyes hullá-mokban álomló förtéit, melyek mint aranyfény-kör vették körül homlokát.

— Alább keresse asszonyom, susogta titkon Mielte, ott fölül mögött.

— Mit?

— Az ősz hajfűrtöt.

— Ki kérdezte azt töled?

Johanna mérgesen toppantott lábával s Miet-te elhallgatott, évek hosszu során át hozzá szokott már urnője szeszélyeihez s csöppet sem indi-tották fel ily nemű kitérősek. A mai nap ese-ményei azonban, nagyon felizgatták kíváncsiságát. Mint valódi komornához illik, hallgatózózott, fűr-kézett. Az éjnek legnagyobb részében, hallotta Johannát, ki le sem fekdött, alá s fel járt szobá-jában; hallotta őt reggel oly időben, midőn rendszeren a napnak nem sikerült még nála a hár-mas függőnyön, melyet éppen behatolása ellen gondoltak ki, utat törni magának, a Klaudia szo-bába felé intézni léptét.

Mielte csakhamar utánna ment oda; sok évi szolgálatának s hűségének, az elszigeteltség-nek, melyben uradje élt, köszönhetette, hogy bizal-mas társnő és tanácsadó volt inkább, mint ese-lőd: a házánál nem volt előtte semmi titok. Mi-dőn belépett a szobába, Klaudia összetett kezek-kel állt s valamiért könyörögni látszott:

— S kegyed vissza akar küldeni oda ama városkába?

— Engedelmeskedni kell az ész szavának.

— Akkor miért hozott hát magával? Ki-ragadni engem börtönömből, csak azért, hogy hol-nap ismét visszaakldjének oda, anyyi, mintha azt

megye két kérvényét, a fényüzési adók eltörlése — és az Ipoly folyó szabályozása költségének fő-dőzése iránt; Hevesmegyét az 1877. XX. t. cz.-nek belügyminiszterium leiratával szemben való magyarázata iránt; Hunyadmegyét, az adóelenge-désnek a köd által okozott károka leendő kiter-jesztéseért; Alsó-Fehérmegyét a területén léte-sítendő törvényszékek Nagy-Egyedre leendő fel-állításáért; Fogarasmegyét a vadászati adó le-szállítása tárgyában; a budapesti ügyvédi kama-rát a jogszolgáltatás és az ügyvédség terén mu-tatkozó bírányok orvoslása iránt; Toronyi Mi-hály fővárhivatali szolgáét ösztöndíj engedélye-zéseért; Fiuménak olaszul szerkesztett felirátát, melyben szent István koronájához csatoltatásának századik évfordulója alkalmából a hazához való ragaszkodását fejezi ki.

Madarász József sajnálja — hogy Fiume törvényhatósága olasz nyelven intéz feliratoa ma-gyar országgyűléshez.

Csernátorny Lajos megjegyzi, hogy Fi-ume nom kér semmit, hanem csupán a haza irán-ti hódolatát akarja kifejezni a száz éves jubileum alkalmából.

Tisza Kálmán miniszterelnök indítványoz-za: választassék egy 21 tagu bizottság, mely tárgyalás alá vegye a már benyújtott több rend-beli hozzátkartozó törvényjavaslatot. Az indítvány holnap fog tárgyalatni.

Simonyi Lajos kéri a kormányt, mit ki-ván a jelen rövid ülésszak alatt letárgyalatni. — Tisza miniszterelnök kijelenti, hogy ez iránt ak-kor fog nyilatkozni, midőn a képviselők nagyobb számmal lesznek jelen.

Hegedűs Sándor előadó bemutatja a pénz-ügyi bizottság jelentéseit többrendbeli póthitelről és a félkrajczáros rézpénz veretéséről szóló tjavas-latok tárgyában, továbbá a központi bizottság je-lentését Spizsa bekebelezetéséről. Ez utóbbi je-lentés. valamint a gazdasági bizottság jelentése a ház jelen havi költségvetéséről és a mult havi zárszámadásokról kedden, a többiek pedig annak idején fognak tárgyalatni.

Következik a Lujza-ut megváltásáról szó-ló törvényjavaslat tárgyalása. Bizottsági előadó Hegedűs Sándor.

Madarász József nem fogadja el a tör-vényjavaslatot s helyteleníti, hogy egy oly szaba-dalom ismertessék el jelenleg a magyar ország-gyűlés által, melyet azon időben az osztrák kor-mány adott.

Péchy Tamás miniszter előadja, hogy azon vidék, melyen a Lujza-ut keresztül fut, csak 1824-ben csatoltatott vissza Magyarországhoz s a sza-badalom is akkor törvényesítettett.

Simonyi Ernő csatlakozik Madarász fej-tegetéséhez.

A többség elfogadja a törvényjavaslatot. Ez-után beadatnak a szavazatok a horvát regnicolá-

akárnak, hogy még szomorubbnak, találjam azt ezentul! Tegnap, mikor elhozott, a vasuton sir-tam, félelem fogott el; akkor kegyed azt mon-dta, hogy boldoggá fog tenni, dacára minden aka-dályoknak, dacára önmagának és ma még is azt akarja, hogy elinduljak így innét, a nélkül, hogy láttam volna Jakabot?

Te tehát egészen bizonyos vagy abban, hogy viszont fogod őt látni?

— És bizonyos vagy-e abban is, hogy nem feledtél el téged?

— Elfeledni? . . . Ő!

— A férfiak ingatagok és ő már több év óta távol van töled.

— Jakabról felelni merek.

E nyilatkozat büszke biztossága, melynek a mély meggyőződés, a szenvedélylyel kimondott hit, az ünnepélyesség színét kölcsönöz, meghatották Johannát, ki halkán mormogá:

— Ez valódi szerelem!

Ekkor észrevette Mielte-et, kit eddig nem látott, reá fűggesztett szemekkel ott állni.

— Mit keresz itt? kérdezte töle durván. Eredj ki.

Mielte haragos arccsal távozott; nem volt ahoz szokva, hogy mint eselédél bánjanak vele, és nagygy sajnálta, hogy nem hallhatja e beszél-getés végét.

Egy regény szövevényét sejtette, melynek fájdalmas titkát, ama félig bizalmas kifakadások, melyeket ellesett, s a tegnap este óta tett észre-vételek nagyobb részint felfedték előtte.

(Folyt. köv.)

A „KELET“ TÁRCZAJA.

A kereszanya.

Elbeszélés.

Írta:

VAUTIER GYÖRGY.

(Folytatás.)

V.

Ez utóbbi szavakat oly éles hangon ejtette ki, hogy az ifju bámulva tekintett reá. Most rö-viden bemutatta egymásnak két látogatóját, egé-szen másra fordítva a társalgást, mely ezentul csak vonatoltan, nehezen s meglehető hűdség-gel folyt; beszéltek színházi dolgokról általában s különvéve Raymondoról; negyedóra mulva Jakab felállt s távozott, hasztalan igyekező hűde udva-riasság színe alá rejtini a benne forrongó hara-got, melyen nem birt egészen uralkodni.

Miután elment, Marczel Johannával szem-ben foglalt helyet, ki folyton hallgatott, mióta ketten maradtak.

— Vagy én csalódom, vagy azon fiatal em-ber nem mondott igazat, mikor azt állította, hogy azért jött ide, kegyeddel drámája fölül beszélni.

Johanna élénken felelt vissza: — Mit ért ez alatt?

— Akarja, hogy kimagyarázzam szavaimat?

— Marczel, ön sajátságos módon visszaöl régi barátságunkkal. Tudja jól hogy ki vagyok,

— Tudom, hogy kegyed különös, nem kö-zönséges nő, ki képes mindennemű tulságra, még arra is, hogy nem gondolva meg évei számát, bele szeressen egy husz éves költőbe.

— Ejt hagyja el éveim számát! ugyan ne emlegesse koromat!

— Igaza van; e perczen más teendők van, mint egymással vitatkozni. Határoznunk kell Klaudiát illetőleg.

— Oh! már teljesen elhatároztam, mi té-vős leszek. Klaudia vissza fog térni oda, a hon-nét jött. Holnap reggel hazaküldöm.

— Ugyan csak hamar megváltozott véle-ménye. Azon perczen még, midőn költője belé-pett, tagadólág válaszolt nekem e részben. . .

— Igen, akkor nem volt igazam; beláttam.

— Miközben hallgatta őt darabjáról be-szélni?

— Legyen vége e tréfának, kérem szépen. A színész nő kezét nyújtott Marczelnek.

— Nagyon fáradt vagyok, visszaadom önnek szabadságát.

— Jobban mondvá, kiadja az utat.

Még egyszer kérdem, tehát elhatározása szil-lárdan áll, visszavonhatatlan?

— Mindenesetre. Hányszor mondjam el még önnek?

— Kegyed vissza fogja vinni Klaudiát nagy-nénjéhez?

— Azt csak nem gondolja; kötelezettségem nem engedi, hogy elhagyjam Párist. Mielte fogja megtenni helyettem.

— Akarja-e, hogy mint keresztya én vál-laljam magamra e fáradságot? Elmegyek magam a rokonokhoz, beszélék velők, kimagyarázom il-lően a dolgot, s ha szükséges leessenem öket.

ria, — az erdőgyi, — a véderő és a negyedik bíráló bizottság hiányzó egy-egy tagjára. Az eredmény a legközelebbi ülésben fog kihirdetettü.

Péchy Tamás közlekedési miniszter válasza Kálmán Lajos interpellációjára a Dunasza bályozás tárgyában. Előadja az e tárgyban tett eddigi intézkedéseit. Különösen kiemeli, hogy a külügyminiszter útján már fölkerette Hollandia, Franciaország, Német- és Olaszország kormányait, hogy illelt szakközseikeit bocsássák a magyar kormány rendelkezésére. S e tekintetben kedvező választ is nyert, úgy, hogy e szakképzett május hó végén meg is fognak érkezni a fővárosba s az eddigi gyűjtött adatok alapján azonnal meg is fogják kezdeni munkálataikat. Szólv reméli, hogy e szakképzett véleménye alapján már ősszel törvényjavaslatot terjeszthet a ház elé.

A többség, valamint Kármán Lajos és Kerntler Ferencz, kinek korábban tett interpellációjára a közl. miniszter szintén reflectált — tudomásul vették a miniszter választát.

Ezzel az ülés 12 órákor véget ért.

KÜLFÖLD.

Suvalov gróf missziójáról azt jelentik még Bécsből, hogy a muszka diplomata főttörkvése és célja, megnyerni Andrássy grófot annak, hogy a muszka occupáció meghosszabbítását augusztus 3-ig. Ha ez — így jegyzi meg a „Ll.“ bécsi levelezője — nem pusztá hozzávetés, akkor Suvalov grófnak lesz alkalma megújítani a tapasztalást, mit mult év novemberében Budapesten szerzett; — újra visszautasításnak néz előbe.

Mert órák vagy napokhoz még fér szó, ha a kirités komoly szándékú látható, de az occupáció tartamának formális meghosszabbítása nemcsak kívül esik a berlini szerződésen, de határozottan ellenkezik annak tendenciájával.

Még mindenkinnek emlékeztetésben vannak a Berlinben folytatott hosszadalmas és kínos tárgyalások az orosz occupáció tartama felett. Eleinte úgy állt a dolog s az idő a szándék, hogy az orosz occupáció hat hóig tartson s csak katonai és technikai tekintetből hosszabbított meg 9 órára; s Andrássy gróf akkor azt a találo megmegjegyzést tette, hogy mindaddig, a mig egyik hadviselő fél csapattal idegen területen állnak, a közvélemény nem tekinti teljesen befejezettnek a háborút s oly államok hitelé és prosperitása is szenved a bizonytalan helyzet nyomása alatt, melyek nem vettek közvetlenül részt a háboruban. Ennélfogva biztosra lehet venni, hogy ha Suvalov csakugyan az orosz occupáció meghosszabbítását kívánja, ezen muszka kívánság minden szerződéshez híven ragaszkodó hatalomnál, első sorban pedig monarchiánknál határozott és visszautasító ellenzésre fog találni.

Közüktatásügyi enquete.

A reáliskolák, polgári iskolák és az ipari szakoktatás ügyében összehívott enquetének szombaton este folytatásig tartott ülését.

Trefort Ágoston miniszter a következő, szavakkal nyitotta meg: Minthogy első összejövetelünknek annyiban már is volt gyakorlati eredménye, hogy egy némely reáliskola átalakítása iránt a tárgyalásokat megindítottam, siettem az enquete t. tagjainak egybehívásával, remélvén, hogy a mai értekezletnek szintén jmelvess a maga üdvös eredménye. Napinden van: a felső népiszkolák és a polgári iskolák kérdése. Sokszor hangoztatták, s magam is e nézetben vagyok, hogy a társadalom ama rétegei számára, a melyeknek szükségét az elemi iskola ki nem elégíti, a középiskolák pedig — reáliskola és gymnázium — túlhaladják, okvetetlenül szükséges még egy iskolát létesíteni. Nálunk azonban ez irányban — úgy látszik — tulmentünk a határon, a mennyiben kétféle ilyenmű iskolák is van: a felső népiszkolák és a polgári iskolák. A kérdés már most az: melyiket tartassuk meg? Továbbá meg kell fontolni, nem adunk-e a polgári iskoláknak a kelletinél nagyobb keretet. E kérdések képezik a mai tanácskozás tárgyát. Ha ezeken tustelünk, meg kell majd beszélünk az ipari szakoktatás, s különösen az ipariskolák szervezését.

Csengery Antal: Helyes közoktatási rendszernek csak az mondható, a mely a nemzet minden osztálya szükségét tökéletesen kielégíteni.

Van a nemzetnek egy nagy osztálya, a melynek szellemi szükségét az elemi oktatás távolról sem elégíti ki, az oktatás pedig, a mely a fensőbb oktatásra készít elő, tulszárnyalja, a melynek módja is, akarata is van tovább taníttatni a gyermekét, mint a szegényebb, kevésbé művelt néposztályoknak, de a tanításban rövidebb idő alatt kíván készülni, mint azok, a kik tudományos pályára készítik elő gyermekeiket; a melynek ennél fogva a népiszkola kevés, a gymnázium és reáliskola meg sok. A nép ezen nagy osztálya számára is gondoskodni megfelelő tanítéztekről oly feladat, a melyet ma már a midőn a közepostály közgazdasági és politikai tekintetben is oly fontos tényezővé vált, egy nemzet sem táveszthet szem elől közoktatási rendszerének megállapításánál.

Igy állottak elő külföldön a reál- és polgári iskolák különféle nevei: így közelebb az u. n. „Mittelschulék“, a melyek azért nevezetnek így, mert középhelyet foglalnak mintegy a népisko-

lák és a fensőbb oktatásra készítő tanítéztekek közt.

E szükség érzete idézte elő hazánkban is a polgári iskolát, nem a polgári rendről vévén nevét, hanem onnan, hogy azt az általános műveltséget van hivatva megadni, a melyre egy tudományos pályára nem törekvő, jobb módú, művelt magyar állampolgárnak nélkülözhetetlen szüksége van. Mert nem csupán a városi közepostálya számított a törvényhozás e tanítézetek felkarolásában: hanem nagy közsegeink azon jómódú mezzei gazdáira is, a kik keveselven a mit a népiszkolában tanulhatni, ha volt közsegekben egy öt-hat éves tanfolyamu csonka gymnásium eddig is, azt is végig járatták gyermekeikkel. Pedig ezen intézetekben sokat tanítottak, a minék csak az vehette hasznát, a ki tovább képezte magát; és sokat nem tanítottak, a mire annak, a ki a tanfolyam bevégezése előtt lépett az életbe, szüksége lett volna.

A reáliskolák kísérletet tettek olyan tantervvel, mely a midőn a fensőbb oktatásra, a műegyetemre készít elő, a nemzet azon nagy közepostálya igényeit is kielégítse, a melyről itt van szó, a mely nem megy fensőbb oktatásra. Tudjuk mi volt az eredmény. Kettős czélt tűzvén maguk elő az érintett tanítézteket, egyiknek sem felelt meg, mint rendszeren szokott lenni olytanítézeteknél, melyek több irányt vélnék szolgálatni. Se azon osztályt, mely nem megy fensőbb oktatásra, nem látták el kellő általános műveltséggel, se a műegyetemre nem adták meg a kellő előképzést. Belátták, hogy egy intézetnél a fő-czélt nem lehet mellőzközé miatt feláldozni. Uj tanterv hozott be, tekintettel a reáliskolák, mint a műegyetemi fensőbb oktatásra előkészítő közepiskolák feladatára.

Most már a reáliskolák alsó osztályai is e fő, ez egyedüli czélra dolgozván tervszerűleg, ki nem látja azt, hogy a nagy közepostály gyermekeinek, a kik fensőbb oktatásra nem mennek, a reáliskolákban még kevésbbé lehet helye, mint eddig. Ezen intézetekre is, színtolyan mértékben mint a gymnásiumokra elmondhatni most már, hogy alsóbb osztályaikban sokat tanítanak, a minék csak az veheti hasznát, a ki az ősszes tanfolyamot végezi, és sokat nem tanítanak, a minék annak, a kinek az egész tanfolyam bevégezése se módja, se ideje, az életben szüksége volna?

S mit látunk mindezek mellett is?

Mind a gymnásium, mind a reáliskola alsóbb osztályai telvők tanulókkal, a kinek három-négy ötöd része a tanfolyam befejezése előtt kimarad az iskolából, nagyrésze pedig legfeljebb a negyedik osztályig megy fel. Ide is csak azért, mert bizonyos szakiskolákra a középiskolák nagy osztálya nyújt képesítést.

Kettős baj. Először magokra ezen növendékekre nézve. Nemcsak azért, mert olyan iskolába járnak, a melyben sok adatik elő, a minék hasznát nem vehetik, sok nem adatik elő, a mint nekik kellene. A gymnásium és reáliskola alsóbb osztályai ugyanis szoros kapcsolatban állván a fensőbbekkel, azokkal egy közös czélra működnek. És csak e czélra működni feladatuk. Csak az ősszes osztályok fejtik ki azt az összhangzó, általános műveltséget, a melyet megadni hivatvák a tudós középiskolák. Ez intézetek alsóbb osztályai tehát teljes összhangzó, általános műveltséget nem nyújtanak tudományos pályára nem menő közepostályunk számára, se külön szakiskolákra előkészítő intézetek feladatának nem felelhetnek meg, rendeltetésük levén kizárólag azt készíteni elő, a mi saját fensőbb osztályaikban találja betetőzését. De nem kisebb bajt okoz másodsor a fensőbb oktatásra nem menő tanulók túdulása a gymnásiumok és reáliskolák alsóbb osztályaiba magoknak ezen intézeteknek is. Nem is említem az egészségi tekinteteket; a melyek különben is szűk és rossz iskolaépületeinkben az osztályok tulömöttsége ellen szólnak. Csak egy pár paedagogiai szempontot emelek ki. Ilyen mindenekelőtt a párhuzamos osztályok állítása, oly növendékek számára, a kik egy pár év múlva oda hagyják az iskolát, segéd vagy óradijas, gyakran még nem is képesített kezdő tanárokkal. Vagy nagy tömeg együtt tanítása, a mely minden lelkiismeretes tanítót tökre tesz. Mellözvén a correctura, az ismétlés terheit, az osztályozás nehézségeit, a tanárnak egyénenként képző hatása mondhatni színtugy lehetetlenné van téve, a mint megihusul törekvése, az osztályt egy közép színvonalra emelni.]

Ugy hiszem, t. értekezlet, nem kell bővebben indokolnom, mennyire szükséges azon elemek tömeges túdulását, a melyek mondhatni, csak vendégképen, csak egy pár évig foglalnak ott helyet; elvezetni gymnásiumainkból és reáliskoláinkból oda, a hol szükségüknek inkább megfelelő oktatást adnak, a hol rendszer és módszer egyaránt az ő és csupán az ő szükségük kielégítését tartja szem előtt.

Ime, uraim, nemcsak jogosultsága, de okvetetlen szüksége olyan összhangzó, általános műveltséget nyújtó tanítézeteknek, a melyek a népiszkolák és tudós középiskoláink között foglalnak helyet.

Ma már csak nem általánosnak mondhatni paedagogiai körökben a nézetet, hogy ezen új középiskolák tanfolyama legalább hat évre terjesztendő s hat éven túl nem terjedhet. Mint más középiskolák, ezen új középiskola is az elemi népiszkolák negyedik évfolyamához csatlakozik. —

Miért várná be, mig a gyermek az ötödik és hatodik osztályt is bevégezi, egyetlen egy tanítótól, a ki minden tárgyat, s gyakran több osztályt egymaga kénytelen oktatni, töredékesen tanulva ugyanazon tantárgyakat, a melyeket ez új középiskolában terjedelmesebb, alaposabban tanulhat, magasabb képesítéssel és szakképzettséggel bíró tanítóktól és tanároktól?

Alig tehetni föl, hogy jobb módú közepostályunk is, a melynek oktatásáról szó van, tizenhat évre túl is iskolába járassa gyermekét. Egy része a gyermekeknek már tizenenny éves korán túl elhagyja az iskolát. Az új középiskola négy osztálya már ezeknek elegendő általános ismereteket nyújt akár gyakorlati életpálya tanulására, akár közepszakoktatásra kívánna menni, azt a bevégezett általános műveltséget azonban, a mely az tizlet emberét értelmes, öntudatos munkásságra képesíti, komoly erkölcsi tudattal látja el s a művelt honpolgár színvonalára emeli, csak oly tanfolyam képes megadni, a mely legalább is hat évre terjed.

A mi polgári iskoláink egészen megfelelnek az érintett keliéeknek, a melyeket az új középiskola szervezését illetőleg csaknem egyértelműleg felállítanak a paedagógok. Hiszen, a mint kezdetben kiemeltam, az eszme, az intézmény nem új, csak szabatosabb formulázása tartott fenn e korak, a mely mondhatni az egész művelt világban a közepostály műveltsége emelésében ismerte fel egyik elutasíthatlan, egyik legfőbb culturali feladatát. Oly feladat, a melyet eddig a fensőbb népiszkola különböző neveivel s a reáliskolák szervezésének különböző kombinációival vélték megközelíthetni. Legyen elég csak a német alsóbb és felsőbb polgári iskolákat, és a másodrendű csonka reáliskolákat említenem. Eppen ez az ingadozás a fensőbb népiszkolák és a tudós középiskolák érintett surrogatumaik között tette szükségessé az új középiskola czélját és fogalmát meghatározni, helyét a nemzet közoktatási rendszerében kijelölni.

A mi polgári iskoláinkat, mint a felsőbb népoktatási tanítézetek egy fensőbb nemét szervezi a törvény. Mint Ausztriában és némely német államokban. Egészen megfelelőleg a közoktatási rendszer elfogadott osztályozásának, mely nálunk maiglan népiszkolai, közép és fensőbb oktatást különböztet meg, középiskolák alatt azon tanítézeteket értvén, a melyek a fensőbb egyetemi és műegyetemi oktatásra készítik elő. Ilyen értelmezés mellett a polgáriszkolák a népiszkolai törvény keretében voltak legzsaliszerűbben beilleszthetők, mindaddig, mig a középiskolák rendezéséről szóló törvény olyan értelmezést nem nyújt a középiskolákról, a mely a polgári iskolákra is alkalmazható lesz. S tanácsos volt-e az új intézmény behozatalát a középiskolák rendezése elhalasztani? Mellözöm azt a kérdést, vajlon megértethettük volna-e a sablonok embereivel akkor a hat osztályú reáliskolák mellett egy új hat osztályú középiskola szükségét? Legyen elég csak constatltnom a helyzetet.

Ma már 61 polgári iskolában nyer közepostályunk több műveltséget, mint a mennyit a népoktatás más intéseit nyújtanak, mig középiskolai törvényünk maig sincsen. S aztán polgári iskolák, mint népiszkolák állítására kötelezhetők voltak a nagyobb közsegek: mig a középiskolákra nézve sehol sincs annyira kifejldve az a nézet, minálunk, hogy ily intézetek állítása és fenntartása csupán vagy főleg az állam dolga. Igaz, hogy az állam polgári iskolák állításában segélyezéssel is támogatott egyes közsegeket; de sok közsege van, mely fiaí és leányai számára a népiszkolánál magasb műveltséget nyújtó polgári iskolákat egészen saját erején hozta létre és tartja fenn.

(Folytatása köv.)

BELFÖLD.

(A királyi pár ezüstmenyegzője.)

Fogarasz, ápril 26.

Fogarasmegye székhelye, Fogarasz város szívszerinti kegyelettel filte meg ő Felségeik ezüstmenyegzője ünnepe. A királyi akarat szerint mellözve lón a költsékezéssel járó külfény aszengyek javára, de annál megragadóbban nyilvánult a szívek őszinte ragaszkodása, benső szeretete abban az ünneplőes hangulatban, mely kivétel nélkül az arcokzon sugárzott e hónap 24-kén. A város mellőzte a legmagasabb intenció folytán a költséges kivilágítást s a helyett majorsági pénztárából 25 forintot juttatott a helybeli házi szegényeknek, 25 forintot pedig a tül által károsult szerencsétlen betlenieknek, kiknek betévé falatjuk nem maradt. E hónap 23-dika estvéjén a helybeli lelkes műkedvelő társulat díszelőadást rendezett; a szegedi árvizkázorultak javára Szilgiet „Czigány“-ját adván elő. Az előadást a nagy napnak méltó megünneplése előzte meg. A színpad hátterében volt berendezve a felséges uralkodó pár transparent arsképe a királyi pár családja Magyarország háromszintű lobogóival díszítve. A műkedvelő társulat énekkara az osztrák és a magyar ismeretes himnuszokat éneklé el szép szabotossággal, — a két néphimnusz között pedig Botta Anna k. a. állami iskolai tanítónő az ünneplő magasztosságához alkalmazott üdvözlétszavalt el, mely hallomás szerint Pánczál Károly ref. lelkész tollából eredt, ki a megye közlő felirátának is szerkesztője volt. A díszelő-

adás költséges kiállításra okozá, hogy a szegedi-eknek csak 20 frt maradhatott.

Az ezüstmenyegző napján a városban levő hitfelekezetek templomaiban buzgó imák emelkedtek az égbe a királyi-pár hosszú és boldog életéért: a rom. kath. templomban 10 órákor „Te Deum“ tartott, mely zsufozásig megtölt ajak és hit különbség nélkül a város lakóival, — a hivatalok és a katonaság is testületileg ottan vetek részt. A boltok zárva voltak, s egész napon látni lehetett, hogy nagy innep van ma: a legalkalmányosabb érzelmű király s a legáldottabb szívé királyaszonny igaz szeretet által megszentelt frigyének 25-dik évfordulója, az osztrák-magyar monarchia népeinek szívzerinti ünnepe.

□

(Templom-alapkö letétel.)

Zso b o k, ápril 28.

Folyó hó 27-én ünneplőes szertartások között tételtt le a zsoboki ref. egyház templomának alapköve. Délőlött 9 órákor a harangok zúgása hirdette az oly rég várt óra elérkezését. Meltóságos Barcsai Domokos ur díszes fogatán érkeztek meg ez időre gener. not. főt. Szász Domokos, esperes nt. Szakács István urak, több egyházi és világi egyének kíséretében, valamint építész Kerekes Márton s kezdetét vette a lélekemelő istentisztelet az Ur nagy templomában, a szabad ég alatt, a régi templom romjai felett.

A nagy számmal összegyűlt hívek letelepévévén részt a rögönzött tölhöltyekre, részeit a romokra. Főt. Szász Domokos ur vallásos buzgóságot keltő könyörgésben eszedezett a mindenek urához, kérve áldását megkezdendő munkánkra. Ezt követte nt. Szakács István esperes ur alkalomszerű egyházi beszéde, melyben felhívja a híveket, hogy ez alkalommal nemcsak a kőből épült templomnak, hanem a lelki templomnak is tegyák le alapkövét. Végre intette a híveket az Istenbe vetett bizalomra, mely erőt fog nekik adni Isten házanak felépítésére.

Ugy a könyörgés, mint az egyházi beszéd hatása elevenen tükrözött vissza a gyülekezet tagjainak megindulástól könnyező szeméből.

Ezután következett az alapkö letétele, melyre az első kalapács ütést főt. gener. not. ur, másodikat nt. esperes ur, a harmadikat helybeli lelkész, a negyediket pedig az egyházsígonok tette meg Istennek segítségül hívása mellett.

Az ünneplőes szertartás végeztével nt. Szakács István ur egyházi közgyűlést tartott, melynek elnökéül felkérte a gen. not. urat: ki is számbavette az egyb. tagoknak eddigi munkálkodását s további kítartásra buzdította őket. Tudomásul vette egyzersimind több egyéneknek azon nyilatkozatát, miszerint őket tudtokon kívül iratták át a kath. hitre, holott ő koltig felekezettünk tagjai kívánnak lenni.

A gyűlés folyama alatt mgs Barcsai Domokos ur, ki a vidékünkön töltött pár év alatt már több jeleit adta vallásos ügyeink iránti érdekltségének és áldozatkészségének, ezuttal is bebizonyította, hogy nemcsak érezni, de tenni is kész ott, a hol arra szükség van, 50 forint adományozván az építés költségeinek pótlására. E nemes tett követőre talált közgyűző t. Rösler Samuel urban, ki ismert áldozatkészségével 30 frtot ajánlott a szent czélra, közlajos Kis János pedig ugyane végre 5 frtot adott át főt. Szász Domokos ur kezébe. Fogadják a mélyen tisztelt adakozók hálás köszönetünket, nem azért, hogy tényleg segítették rajunk, hanem azért is, hogy áldozatkészségük által megerősítettek azon hitünkben, hogy a vallásos buzgóság forrása nincs kivésző földben, a hívek kebeléből, hogy e forrás mindannyiszor megnyílik a szűkölködők számára, valahányszor, buzgóságtól vezérelt kezek nyulnak életadó cséppjei után.

Gyűlés végével a papi lak volt szerencsés falai közé fogadni a kedves vendégeket, kiktől az egyszerű ebéd után, azon ohajtással váltunk meg, hogy kísérje őket áldás és szerencse, s hogy ériük meg azt az örömet, miszerint ez év őszén templomunk felszentelési ünnepeén ismét találkozhassunk.

Mike Lajos,

ref. pap.

Ghyezy és választói.

A komáromi választók küldöttsége, mint annak idején köztöltők, h. hó 15-én megjelent Kis-Igmádon Ghyezy Kálmánnal, hogy őt üdvözölje. Pecháta Antal ügyvéd beszédére Ghyezy Kálmán hosszasanban válaszolt. E beszédet a „Komárom“ után most közöljük, a mint következik:

Tisztelt küldöttség!

Örök törvénye a világ egyetemének, hogy semmi, a mi létezik, a mi él, nem állandó; a legerősebb szervezet időjárával szétbomlik. Az emberi erőnek és tehetségnek is határa van, melynek beérkezével az elgyengül, megfogy és végre megszűnik.

A természetnek ezen változhatlan törvénye ellen küzdeni nincsen hatalmunkban, meg kell haljnnunk Isten akaratára előtt.

Éveimnek sulyát én is már hosszabb idő óta érzem, s a midőn ezen országgyűlés előtt a mult években tartott képviselőválasztások alkalmával is tisztelt választóim kegyes felhívásának csak vonakodva feleltem meg, erre, higgyék el

önök, nem biu képmutatás, hanem erőm és tehetségem fokoként növekedő fogyatkozásának csüggesztő érzete őszitőnzott; a lgközelebb tartott képviselőválasztás alkalmával pedig már a törvényhozás terére, határozott szándékom és ohajtásom ellenére, egyedül tisztelt választóim iránt tartozó hálám érzete, a szívemből ki nem irtható ohajtás, a lehetőséggig szolgálni a hazát, s hozzátehetem, erőmnek is némi tulbecsülése által indítatva léptem.

A beállott országgyűlés folyama alatt azonban, tapasztalásom okula, mindinkább és teljesen meggyőződtem arról, hogy a képviselői állás magas követelményeinek, mely — ha úgy mint kell belőlöttem — eleven szellemi tehetséget, folytonos tevékenységet, s ehhez a fizikai erőnek is teljességét igényli, koromban többé megfelelni képes nem vagyok; s a közélet terén töltött éveim hosszú sorának alapján, jogosultnak is véltem magamat arra, hogy képviselői állásomról lemondással, lelépévévén végképen a nyilvános élet teréről, életemnek hátrálévó, hosszúra már különben sem nyújtható részében a magánélet körében keressek nyugalmat.

Élvezni fogom-e e nyugalmat? E kérdésre csak a jövőd felelhet meg; mert küzdelem az ember élete mindvégig, csapások, szenvedések ellen halandó ember soha biztositva nincs.

Akármit rendeljen azonban a sors felőlem, állandó megnyugvásomra fog szolgálni mind azon öntudat, hogyha bár törekvéseimnek számbavehető, maradandó eredményeit érdemeimképp nem mutathatom is fel; mégis életemnek egész folyama alatt legjobb tehetségem szerint igyekeztem szolgálni a hazát; — örömmre és vigasztalásomra fog szolgálni mindig szab. kir. Komárom város tisztelt választóinak irántam hosszú évek során, több országgyűlés folyama alatt, szakadatlanul tanusított nagybecsű bizalma, kegyessége, melynek kitűnő jelölé tekintem azt, hogy engemet mosi, midőn fájdalomra érzéssel s őszinte sajnálattal végleg megválni kényszerülök a sz. k. várossal szemben eddig fennállott kedves kötelekeimtel; ezen megbecsülhetetlen, holtomig szent erejűképp megőrzendő bucsulétel. kiállítás s ezen díszes küldöttségnek hozzám lett kiküldése által érdemem fölött megfizetelni méltóztatnak.

Méltóztatnának kérem sz. kir. Komárom város összes mélyen tisztelt választóinak mindannyi kegyességükkel tiszta szívből eredő leghálásabb köszönetemet bejelenteni; fogadják önök is szíves fáradozásukért őszinte köszönetemet s engedjék remélnem, hogy a köztűttnk eddig fennállott kölcsönös ősszekötötésének megszűnté után is érdemesíteni fognak nagybecsű barátságukra, kegyességükre, melyeknek megnyerése legforóbb ohajtásaimnak egyike volt mindig, s a melyeket, hogy számomra jövőre is fentartani méltóztatassanak, ezenel is tiszteletteljesen kérem.

Meglátszott a szónokon, hogy ugy beszélt, a mint érezett, s hallgatósága — beszéde egész folyamán, mélyen meghatva leste a szót ajkairól. A szomorú igazságnak tudata, hogy szeretve tisztelt képviselőnk, engedve a fentebbiekben ecsetelt sajnos kényszerűségnek, kilép a nemzet munkái közül, kik közt hosszú ideig első sorban munkálkodott a haza jobblétéén s az ezen meggyőződés folytán a kedélyekre nehezítő nyomasztó érzet nem engedte a derült hangulat érvényesülését akkor sem, midőn a szíves házi gazda a küldöttség tagjait megvendégelni akarta. A küldöttség — elnökének még néhány helyesen megválogatott szavakban kifejezett bucsubeszéde után, melyben szónok ő nagyméltóságát is arra kérte, hogy Komárom várost jó emlékeztetésben és szíves jóindulattában továbbra is tartsa meg — megilletődve távozott.

Irodalom és művészet.

Az erdélyi muzeum-egylet történelmi osztályának gyűlése.

Szamosi János egyetemi tanár az Erdélyi Muzeum-Egylet történelmi szakosztályának tegnapi tartott ülésén igen érdekes felolvasást tartott az ausztriai egyetemek 10 év alatti haladásáról és a mieink állapotáról. Ős naplóság — mint mondá — minden értelmes ember elősmeri, hogy csak azon nemzetnek van jövője, mely a művelődés útján halad, mely nem irtózik olykor-olykor áldozatokra is hozni, hogy módot nyujthasson mindenkinek igénye szerint ismereteket és tudományt szerezni; mert, hogy egyebet ne említsünk, mit az iskolákra fordítunk, azt megtakarítjuk a börtönök körül. Azt is könnyű átlátni, hogy a tudományos élet gyupontja az egyetem s hogy ez nagy feladatát csak ugy érheti el, ha a szellemi és anyagi erőn kívül a lejtágasabb autonómiaja van. És mégis habár legtöbbször átlátják mindezt, midőn tette kerül a dolog, csak hō ohajnál maradunk. Legalább mi, magyarok.

A tanár urat két ok indította e kérdés fejtegetésére: először a közoktatásügyi miniszter jelentésének és költségvetési előirányzatának jöhisszerűsége, és másodsor pár képviselőnek a kolozsvári egyetemet az egyetemek parodiájának bélyegző nyilatkozata. A tanár ur nem nyugszik meg az elsőre nézve és határozottan ellene mond a másodiknak; felolvasás folyamában nem akar hibáztatni senkit, csak állapotainkat akarja világosságba helyezni, mert minden nemű javulásunk csak ugy következhetik be, ha eleget tettünk azon szabálynak, melyet a delphii jóda irt homlokzatára: ismérd meg tenmagad, Streumayer az osz-

A GRAND KÁVÉHÁZ ÁTVÉTELE

Alulírtt bátorkodom a nagyérdemű közönségnek kegyes tudomására hozni, hogy f. é. április-hó 24-kén a piacon lévő **GRAND kávéház** helyiséget átvettem, mellyel kapcsolatban az ottani kertet is a tisztelt vendégek legnagyobb kényelmére átalakítottam, hol szerencsém leend a rendes kávéházi italokon kívül egy a legnagyobb készlettel ellátott **RESTAURANT** a **LA MINUTE** által, mindenféle meleg és hideg étkeket, válogatott borokat és söröket palaczkokban, legjutányosabb árak mellett kiszolgáltatni, valamint előleges megrendeléseket társas lakomákra bármikor elfogadni.

Fő törekvésem leend, hogy a nagyérdemű közönségnek belém helyezett bizalmát mindenkor kiérdemeljem, és a mélyen tisztelt vendégeim igényeinek teljesen megfelelek.

A nagyérdemű közönség kegyes részvétét és pártfogását kérve becses kegyeibe ajánlom magam

Feiermán Gyula, kávé és vendéglős.

A kerti helyiség megnyitásának napja, a helybeli lapokban fog közzétettni.

Eisinger M. J.
(218-5) (258-300)
Bécs, Neubau 2.
Zollergasse.
WASSERDICHTER
ZELTSPOPPE
REGENMANTEL
DECKTUCHER
Wienerberg-Landgut-Fabriksgesellschaft
M. J. EISINGER & SOHNE WIEN.
eszköpcenyő,
kocsiakarak,
ágybetelek,
sátorkelmék,
NEUBAU-ZOLLERGASSE 2

Buziási-Fürdő
legathatób
vasas fürdő.
Távirád
posta
állomás.
Fürdő
évad
Május 15.
Szeptemb.
végéig.
Gyógyjavallat: Használtatik: vérszegénység, sápkór, sárgaság, fővény, kőképlet, köszvény eseteiben, a nemi és hagykésztő betegségekben, lélekzési és emésztési bajokban, a mirigyes ivarszerek és hajszáledények bántalmaiban, ideg betegségekben — idült bőrkütegek ellen.
Fürdők: Meleg kád, hideg tükör és zuhany-fürdők — uszoda.
Közlekedés: Legközelebbi vaspálya állomások Temesvár és Lugos. — Napontai közlekedés Temesvár Buziási közt kényelemmel felszerelt gyorskocsikkal személyenként 2 frtért.
Lakás: Két nagy urad. szálloda, s magánházi tulajdonosoknál.
Szorakozás: Jeles szegedi zenekar, nagykiterjedésű diszkert, gyógyterem, zongora, olvasó- és játékszobák — társas játékok — hangversenyek — reünik.
Mint működő orvosok: az urad. fürdő orvos dr. Csajághy István, dr. Wittner Adolf és dr. Paumann Nándor.
Gyógyvizszállítás: Dimitrievics Kristóf gyógyszerész.
Regále bérlő: Aszlányi József.
Szállodákat és fürdőket házilag kezeli a
m. kir. közalap. fürdőigazgatóság.
(166) (2-6)

Stein János
könyv-, és zeneműkereskedésében Kolozsvárt
kapható a következő nem rég megjelent jeles és közhasznú mezőgazdasági munka:

A MEZŐI GAZDASÁGTAN
RÖVID FOGLALATA.
TANULÓ S GYAKORLÓ GAZDÁK HASZNÁLATÁRA
írta:

VÖRÖS SÁNDOR.

a kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet igazgatója.

TARTALOM:

- Előszó.
Bevezetés.
- I. RÉSZ.**
A növénytermelés köréből:
I. A talaj és annak eredete.
A növények élete és táplálkozása.
II. Talajtulajdonok, különbségek
III. Telkesítések, javítások.
IV. A talaj megművelése s az erre használt eszközök.
V. A trágya és a trágyázás.
VI. A vetés.
VII. A növények ápolása a vetés után.
VIII. Az aratás, cséplés és a termények eltartása.
IX. Művelési növényeink feloszt.
X. Művelési növények termeszt.
1. Gabonaművek.
2. Hüvelyes vetemények.
3. Kapásnövények.
4. Ipar- és keresk. növények.
5. Takarmánynövények.
XI. Rétek és legelők.
XII. Gazdasági rendszerek.
- II. RÉSZ.**
Az állattenyésztés köréből:
Általános rész.
Az állattenyésztés célja.
Fogalmak és meghatározások.
A tenyésztés általános szabályai.
Az állatok táplálásáról.
Az állatok takarmányszükséglete.
Különös rész.
I. A szarvasmarha tenyésztéséről.
II. A ló tenyésztéséről.
III. A juh tenyésztéséről.
IV. A sertés tenyésztéséről.

Ára 1 forint.

Vidékre bérmentes küldéssel 1 frt 10 kr., mely esetben az összeg posta utalvánnyal előre beküldendő.

Gazdasági szakmunkák legteljesebb raktára!
Könyvjegyzékek ingyen és bérmentve.

Ugyanott kapható:
Irodalmi ujdonságok.

STEIN JÁNOS
könyv- és zeneműkereskedésében
Kolozsvárt
következő legújabb művek kaphatók:

A MAGYAR CLERUS adomákban. Irta Csukási József 2 frt — kr.

TELJES FRANCZIA és MAGYAR SZÓTÁR. Irta Mártonffy Frigyes 4 frt — kr.
NŐ-KARÉNEK GYÜJTEMÉNYE. Két, három és négyszólamú karénekek nők, vagy gyermekek számára. Szerkesztették Bartalus István és Gyertyánffy István 1 frt 30 kr.
IPAROS GAZDASSZONYOK KÖNYVE. Iparos gazda családok számára. Irta Kubinyi Lajos — frt 70 kr.
TEPLOMI SZÓSZÉK. Közönséges, ünnepi és alkalmi egyházi beszédek. Irta Madarász Imre, ref. lelképásztor 1 frt 30 kr.
A SZIBÉRIAI SZÁMÜZÖTTÉK. Irta Mine Cottin. Francziából fordítá György Aladárné — frt 80 kr.
HORVÁTH MIHÁLY EMLÉKEZETE. (Olvasatott a történelmi társulat 1879. március 6-ki ülésén). Fraknoi Vilmostól — frt 80 kr.
ÉPÍTÉSI TANÁCSADÓ. Mérnökök, építésszek és építőmesterek, földbirtokosok, gazdatisztek s általában az építőközönség használatára. A legjelesebb kútfők felhasználásával. Irta Gonda Béla, mérnök 4 frt — kr.
AZ ELÁTKOZOTT FIU. Regény két kötetben 1 frt 30 kr.
A PESTI NÉMA KOLDUS. Regény 2 kötetben 1 frt 80 kr.

Olesó könyvtár:

TAINE H. Az eszmény a művészetben. Francziából fordította Harrach József 30 kr.
LESSING G. E. Bölcs Nathán. Drámai költemény 5 felvonásban. Németből fordította Zichy Antal 50 kr.
BEULÉ. Augustus családja és kora. Francziából átdolgozta Molnár Antal 30 kr.
LINDAU PÁL. Molière. Fordította Bánfi Zsigmond 30 kr.
FEUILLET O. Egy nő naplója. Regény. Francziából fordította Fáy Béla 40 kr.
MACULAY. Barère Bertrand. Angolból fordította Angyal Dávid 30 kr.
MOLIÈRE. A bot csinálta doctor. Vigjáték 3 felvonásban. Fordította Kazinczy Ferencz 20 kr.
LOUIS-LENDE L. Cameron. Episód a mexicói háborúból. Francziából fordította Haraszi Gyula 20 kr.

Süss Ferdinánd

m. kir. egyetemi mechanikus Kolozsvárt
(35) **Mátyás királyuteza 4 sz.** (16-*)
Ajánlja jól bérrendezett **raktárát**, mely a következőkből áll u. m. mindennemű **szemüvegből**, **acél**, **kautsuhok**, **békatéknő**, **aluminium**, **ezüst** és **aranyba foglalt** **Zwike** **rekéből**, ugy mint **patentzwiker** és **szemüvegből**. — **Színházi látosövek**, **táv** és **gorcsövek**. Mindennemű **hőmérők**, **hi-gany** és **fém-légsúlymérők** (barometrumok).

Ez utóbbiak több évi tudományos észleletek szerint vannak összeállítva és kolozsvári állás szerint szabályozva. Továbbá mindenféle célú házi távirók.

Végre mindennemű orvosi **készülékek** és **eszközök**, valamint a különféle betegségeknek megkívántató ápolási **eszközök** és **tárgyak**, ugy mint Lister-féle kötési **csikkek** is kaphatók. Vidéki megrendelések rögtön és a legpontosabban intéztetnek el.

(146) Alapított 1822-ben. (8-10)
Kir. szab. Triesti Azienda Assicuratrice.
Az osztrák-magyar birodalom legrégibb bizt. intézete.
Biztosítéki alap 12 millió frt.
Magyarországon a biztosítást legelőször honosította meg 57 éves működése óta tűz-, jég- és életbiztosítási károkért összesen több mint 100 millió frtot kárpótolt.
Biztosít:
a) tűzkár ellen,
b) jégkár ellen, különös tekintettel a gazdasági érdekekre és szükségletekre.
c) tőke, élet-, halál- és kifizetési osztra,
Az Azienda, a biztosítás általánosítása céljából, a közönség érdekében **oly olesó díjakat szab**, hogy mindenki képes magát a biztosítás által károktól megóvni.
Alólírt intézeti képviselő mindennemű biztosítási ajánlatokat elfogad és felvilágosítást készséggel nyújt.
A Triesti Azienda Assicuratrice,
vezérigynöksége **VOITH GERGELYNÉL** Kolozsvárt Párisutca 19 szám.

HUTFLESZ KÁROLY
(42) **KOLOZSVÁRT,** (16-*)
megvásárol mindennemű magyar és osztrák állampapírt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénzemekeket, s leszámítol escomptírt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt, s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bármily összegű **fizetéseket**.
AJÁNLOJA DUSAN ELLÁTOTT
FÜSZERTÁRÁT, BÖRKERESKEDÉSÉT,
ugy saját gőz- (henger)- malmi
LISZTEIT,
ugy szintén kitűnő minőségű
fagygyugyvertya és szappan-gyártmányait.

Mérsékelt árszabálya
az első magyar gyapju-mosó és bizományi részvénytársulatnak
BUDAPESTEN.

A társaság elhatározta magát arra, hogy az új, most kezdődő tizenegyedik évi campagne-ra tarifáját jelentékenyen leszállítja, hogy a t. cz. gyapju-termelő és gyapjukereskedő urak gyárilag mosott gyapjunál még kedvezőbb eredményt érhesse el, mint az eddig volt. — F. évi április 1-jétől kezdve tehát zsirban nyírt gyapjuért 5 frtot, timár gyapjuért 6 frtot, hamosásu gyapjuért 7 frtot számítunk 100 kilónként.
Átvesszünk minden fajta gyapjut gyárilag mosásra és bizományi eladásra, vagy csupán csak bizományi eladásra. A gyapjuk nálunk raktár-rolási- és biztosítási illetékektől mentesen fekszenek; kívánatra előlegeket is adunk az érték két harmadáig igen mérsékelt kamatra és olesó eladási provisiót számítunk.

Számos ügyneink és direct összeköttetéseink által a bel- és külföld legjelentékenyebb gyár-piaczain, azon helyzetben vagyunk, hogy a nekünk bizományba adott gyapjuk eladását az utolsó kézbe gyorsan és a legmagasabb árakon eszközölhetjük, s a gyapju árát a tulajdonosnak készpénzben küldjük meg.
A hozzánk címzett gyapjuküldeményeket az illó pályaudvarokból és hajó-rakodási állomásokról mi hozatjuk el. A küldemények sor szerint kerülnek mosásra, s az utóbbi még a legerősebb tolongás esetén is **legkésőbb 3-4 hét alatt** eszközöltetik.

Netáni kérdézősködésekre kimerítőleg és készséggel adatik válasz.
(161) (2-3) (Utánnyomat nem díjazatik.)

Az igazgatóság.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdászánál az ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvárt.